

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus >Fejérmegyei Napló a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására >Fejérmegyei Napló cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: Rotter L., Weisz H. és Krausz V. tözsdéjében.

Fajgyűlölet.

Ha valaki magát ma antiszemitának merné vallani szép Magyarországon, eszébe juttatná, hogy nem mindig hasznos az őszinteség. E szónak akkora a tilalma, hogy a hazafurulás, vagy önnön fajunk megvetése ártatlan botlás azon okoli bünhöz képest, ha valaki égbekiáltó gonoszságból a mi kedves sovén honfitársainak keblére ölelni és szeretni elmulasztaná.

Magunk is elítéljük épen keresztény lelkiünk sugallatára az oly irányzatot, mely faj- és felekezeti ellen irányul, de megkívánjuk, hogy azt más is elítélje és megvesse.

Vegyük a dolgot, a mint van. Magyarország szép hányada vallás és származásra nézve szemita. A keresztény Magyarország nem követi Oroszország példáját, nem kiveri de befogadja ezen embertársait; nem megy Románia után, hol nem hagyják megélni ezen élelmes népet, ezt nem teszi, sőt nagyra növeli őket, vagyont, rangot, tudományt, mindent mi szép, dicső és édes, megoszt velük, csak egyet nem, ezt magának tartja fenn a magyar: a munkát, az izzadságot, az alacsony sorsot, a fekete kenyeret. Hát nem önzetlenség, hát nem keresztény türelem ez? Néha megcsik, hogy az izzadság sem elég termékenyítő

azon a kiszéllér földön, s a fekete kenyér is vékonyan jut ki a föld fiának a saját és hazájában látja, hogy csalják is, meg hogy más azt tarja: többet észszel, mint erővel. Megpróbálkozik. Látja, hogy ha összejárna a sok gyöngé és szükeges portékát közösen szerezné be, magának juttatná; a kis természet se kőtya-vetyélné el, hanem ha mindjárt oda szállítaná, a hol kivetik az árt, hát többet kap érte, mint itt a hetivásáron. Megpróbálja, szövetkezik, segélyegyletet, boltot nyit, vagyis „ugy forgatja magát“ hogy előbbre menne, egy kicsit, hisz már ugy is olyan lassan van a szegény ember, hogy legfőbbje a csikorgásáról ismerni meg, hogy még mozog, mint a rossztaliga-kereket. Talán csak rosszat nem tesz vele? Ósoha se haragszik, ha mellette földet vesz valaki, meg ha más is eljár fuvarba, hiszen annak is élni kell. Azt se gondolja, hogy tilos volna neki is ugy mint más náczióknak próbálni valamit. Nem megy a fejébe, hogy boltos mért ne lehetne más is mint az, a ki van, vagy hogy a nép ne segíthetne magán máskép, csak az öklével, mint cucilista, vagy a vándorbotjával. Hát épen ő nem volna itthon a hazában, aki azt hitte, hogy Árpád apánk nekünk szerezte az ország szesszióját. Igaz, hogy a miniszteriumság, meg az adószedő

igazgatóság nem akar a magyar boltnak dohányt adni, nem is ad, mert hát a zsidónak is élni kell, mint mondják, de hiszen mi nem is bánjuk, ha az él, de ugy látjuk, hogy azok nagyon is bánják, hogy mellettük mi is szeretnénk meghuzódni szegényesen ebben az országban, legalább csak ugy, mint mikor az öreg asszony eladja a házát de ugy csináltatja róla az írást, hogy hátul neki örökös lakás adassék: mert ő már csak ott szeretne meghuzódni holig, a hol a kenyeré javát megette, a hol mindent a maga két kezével kapargatott össze.

Volt egyszer egy ember. Nem is nagyon régen batyuvál jött fejérmegye egyik községébe. Később jobban menő a dolga, (nem a kezével dolgozott) korcsmát nyitott. Nagyon jó és sok palinkát mért, de beleunt és most nagybérli. Három hatalmas katolikus főurnak három szép urodalmán ur. A kiket kiszolgált, most azok szolgálják ki őt hűségesen, ki mint béres, ki mint juhász, kapálnak, kaszálnak neki. Tiszt ugyan nem lesz egyik se, mert ahhoz nincs a magyarnak esze, meg kell is az ispáni állás a bérlő ivadékaiknak. Rendén van ez. Hát hiszen mindenki a saját fáját és vért tartozik jobban szeretni, meg az a rugós ló, kajla ökor és a kóvér magyar föld. hiába, csak a magyar embernek engedel-

s meg sem akar csókolni? Hisz engem még a császárné is megcsókolta!

Egyik vasárnapon (1790-ben) Frankfurt-ban Mozart az istentisztelet végéül felmeat a szt. Katalin templom kórusára s kérte az ottani orgonistát, engedné meg neki, hogy néhány darabot játszahason az orgonán. Leül s szabad folyást enged művészi lelkének a hangszereken, midőn egyszerre csak egész böszülten félrelöki őt az orgonista, ki eddig figyelemmel kísérté játékát s rákiált e mellette álló tanítványára: te, jegyezd meg magadnak jól ezt az utolsó fordulatot, melyet Mozart ur ép most követett el; és ez az ember, ki oly durva hibákat képes elkövetni a tiszta hangvitelben, még igényt akar tartani arra, hogy híres zenésznek mondja a világ!

Arra, hogy egynemely harapós oldalborda, magyarul feleség, mily eltörölhetetlen emléket hagyhat hátra jó férjeura lelkében még jobb hazába való költözése után is, tanu rá a galamblelkületű, hallhatatlan zeneköltő Haydin József. Szegénynek telessége, hogy a zeneköltő saját szavaival éljünk, valódi „sárkány“ volt. Már régen meg volt halva, midőn egy ízben az öreg Haydinát meglátogatta Baillot híres hegedűművész. Az öreg zeneköltő, ki akkor már mindig gyengélkedett, rendkívül örült a nagy művész látogatásának s daczára a nagy ellenkedésnek nem állott el attól, hogy bucsuzáskor lakása bejáratáig el ne kísérje. Egy folyosón haladtak végig, a melynek falán ott esüngött Haydin volt életpárjának arcképe is. Megállott előtte, megfogta a bucsuzó Baillot-nak

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Egy kis koporsóba.

Reggel játszott, délben fonyadt,
Este meg volt halva;
Sárga gyertyák egy kis arcznak
Arnyát vetik falra.

Öt arasznyi koporsóban
Elfér mindenféle:
Szegény szülő bija, kinja,
Könnye, szive vére.

Szép tavaszunk napja, jényc,
Virág fakadása
Es e kis vers párnád alatt,
Senki meg ne lássa.

Abbazia, 1901. márczius 30.

Zichy Géza gróf.

Adomák a zenész-világból.

A világhírű Mozartot, midőn hat éves volt, atyja „Nader!“ (Anna) tiz éves testvérnőjével elvitte világgá, hogy mint az öreg Mozart szokta mondani „az Isten eme csudáit bemutatassa az emberiségnek.“ Így kerültek a gyermekek Mária Terézia udvarába is, ki egész családjával együtt nagy művelője és pártolója volt a zeneművészetnek. A nagy királyné, ki maga volt a megtestesült szeretet és kedélyesség, egész anyaiilag fogadta a gyermekeket. A kicsi Wolferl általánosán — mert ugy hívták a kis Mozartot, még a királyné is — mindjárt otthon is érezte magát a bécsi

Hofburgban. Első intradóra fel is mászott az őt simogató és csirógató királyné ölébe, nyakába kapaszkodott s egy jóságos puszival fizette meg a jóságos fogadtatást.

A kis Mozart Wolferl és nővére Naurel Bécsben tartzkodásuk alatt szabadon ki és bejárhattak a „Burg“-ban s akárhány kellemes órát töltöttek vidám játékban a királyi gyermekekkel. Egy ízben megtörtént, hogy a mint a gyermekek játék közben egyik teremből a másikba szaladtak, a kis művész a sikos, fényes padlón elcsuszott s derekasan odavágta magát. Volt sirás és jajgatás. Mária Antoinette, a későbbi szerencsétlen francia királyné hozzá sietett s csitítgatva, vigasztalva őt, ismét talpra segítette. Wolferl abba hagyta a sirást, szemét törölgette s kedves gyermeki modorában ugy köszönte meg a szivességet: Maga jó leány; jól van, majd ha nagy leszek, maga lesz a feleségem!

Párisban a királyi udvarnál szintén nagyon kegyesen és szívélyesen fogadták a két Mozart testvért. Ott akkor a híres Pompadour asszony vitte a főszerepet. A kedves kis Wolferl, kinek dédelgetésében az udvari hölgyek szinte leereszkedő mosolylyal várja a fiúcskát, ez biztatásnak véve a dolgot, oda szalad s egy pillanat alatt a nyakába csimpaszkodik, hogy megölelje s megcsókolja. De a gögös asszony nem épen valami nagy gyengédséggel, eltolta magától a kis művészt. Wolferl megilletődve megállt előtte s a megsértődés hangján kiáltott oda a környezethez: „Hát kiosoda tulajdonképen ez az asszony itt, hogy engem eltaszit magától

meskedik; azért például zsidó nem is lehet béres, kocsis, meg kapás. Nem is tudna hozzá!

Hogyan is állna ez a világ, ha például a magyar bérlő lenne aztán zsidó kocsisai volna, a székeren zsidókisbéresek durrogatnának azzal a sudaras szép ostorral? Hiszen azok kevesebben is vannak, mint mi, már pedig uraság, meg intéző, meg ispán, csak egy egy köll mindenik fajtából, béres az meg annyi a hány pár ökör! No hát jól van az így, inkább zsidó legyen az ur, mert az kevesebb van még kevesebb is kell. A magyar majd jó lesz cselédnek, meg napszámosnak. Igaz, hogy a konvenció nem nagy, az adó szaporodik, hát a tehéntartást sem lehet csak úgy minden szíre-szóra megadni. A napszámos az még rosszabbul van mert például télen harmincz-negyven krajczárért kell dolgozni, ha hijják az embert, enni meg muszáj. Milyen áldott ember, a ki kieszelte azt a magyar boltot. A szegény ember olcsóbban jut egyhez-máshoz, a portéka is jó, a mérték is meg van, aztán a nyereség is közös. Néhány év mulva egy pár ezer forint vagyonra lesz a szövetkezetnek, a mivel még többet is lehet majd fordítani a szegény nép baján

Halt! itt megállj és ne okoskodj Nem illik a paraszthoz az okoskodás. Annak a bérlőnek nemcsak az ispánja zsidó, de az egész vidék összes boltosai is. Ki testvér, ki sógor ki meg zsidó. Az pedig mindegy. Hogy mer valaki boltot nyitni, mikor eddig mindig zsidó boltos volt csak? És megy az ispán ur, ha megtudja, erős vallatások révén, hogy valamelyik cselédje részvényt mert venni, annak vagy ki kell lépni a szövetkezetből, s ezt irásbelileg igazolni, vagy elkergetik a szolgálatból nem csak öt, de még rokonait is, kik a 3 pusztá-

nak karját s olaszul azt mondta neki: E la mia moglie, m'ha ben fatto arrabiare. „Nézzé ez az én feleségem; de sokszor dühbe hozott engem!”

Liszt Ferenczhez egy ízben jött egy uri ember s arra kérte, hogy kegyeskedjék átnézni a magával hozott Symphoniát, melyről azt mondotta, hogy saját szerzeménye. Liszt, ki Partitura vagy egyáltalán, kötaolvasást illetőleg tudvalevőleg meszeszerű tehetséggel bírt, szokott nyájasságával ajánlkozott a darab eljátszására. Ily előzetkenység nem várva, egész elragadtatással állott a szerző művész oldalára, hogy szükség esetén majd fordítson. Midőn Liszt játékában odáig jutott és a boldog műkedvelő a kótához kap, hogy fordítson, a mester rákiált: „oh kérem, sohasé fáradjon, a nélkül is tudom már, mi következik.”

A nagy embereket sokszor agyonszokták gyötörni az emlékekért, van eset, hogy a gorombasággal hatásos az emlékgyűjtők tola-kodása. De sokszor fel is sülnék. Liszt Ferencz-czel történt a következő eset: A boldogult Pauer János püspök meghívására Székesfejérvára jött vendégszerelésre, vele jött egy előkelő fejérmegyeyi kísérelője, V. V. J. a kit a művészes igen nagybecsült zenei tudásáért. Felöltöket a vasuti kocsi egyik fülkéjében hagyva, egészen elmerültek a társalgásban. Ezt az alkalmat felhasználta a művész néhány csodálójára s az egyik felöltőtől sorra minden gombot lemetéltek, hogy azokat mint drága, feledhetetlen ereklyéket az utókor számára megőrizzék. Mekkora volt azután a csodálkozás, mikor a vasuti kocsiból le akarnak szállani, V. V. J. ur be akarja gombolni a felöltőjét s egyetlenegy gombot nem tudott rajta találni.

valamelyikén leledzenek. Kis gyermekek krumpli, répát válogatnak. Jön az ispán ur és kivallatja a gyermekeket, hogy melyeknek apa részvényes. A gyermekek közül egyik-másik ragyogó képpel dicsékedik, hogy nekik is van olyan szép lisztet kapnak, stb. Az ispán ur a gyermekeket elküldi, mert ő ilyenek munkát nem ad.

Ejnye! Hát nem teszi meg dolgát az a cseléd, hát kegyelemből kapja napszámát az a szegény ember, hát 50 krajczárért nem csak a napi munkáját, de lelkét, egész testét is úgy akarják megvenni, mint nyulbört?

Szomorú jele az időknék, mikor egy kaszt, egy faj, mely véletlenül nem magyar és nem keresztény, annyira tudatában van hatalmi biztonságának, hogy a népben nem cselédet, nem munkást akar látni, hanem rabszolgát, s ha teheti, megtiltja neki, hogy keresztény módon is merjen gondolkodni, megtiltja, hogy oly téren próbálkozzék nyomorán segíteni, mely eddig az ő kizárólagos monopoliuma volt Az adott esetben a kapzsizság a fennhéjzás kolosszális példáját látjuk. A bérlő 3 katolikus főurnak bérlője. A főurak tehát nem antiszemita, s nem kötötték ki, hogy a bérlő kath. vagyon használván, nyereségét keresztényeknek költsé el. A bérlő másként gondolkozik. A keresztény cselédnek kenyervesztés terhe alatt parancsolja meg, hogy nyomorult, keservesen megszolgált — katolikus földön megszolgált filléret csak zsidókhoz viheti. Mi ez? Fajgyűlölet. Izzó gyűlölete a kereszténységnek. Antikrisztianizmus.

Mit szólna hozzá Grünfeld Jakab uraság és Salamon ispán ur, ha Iszka-Szent-György, Magyar Almás és Tarnócza kath. urai azzal kergették volna ki, hogy zsidónak nem adok keresztény birtokot. Mit

Liszt egyszer az oroszok hatalmas czárja előtt játszott. Ily alkalmakkor a czár környezetével hangosan szokott társalogni. mi a nagy művészt szerfelett bántotta. Liszt hirtelen félbeszakítja játékát s a czár kérdésére, hogy miért teszi ezt, azt feleli: „Ha Felséged beszél, illik, hogy én hallgassak.”

Egy társaságban, melyre Onslow is hivatalos volt, a háziasszony azzal akarta megtisztelni a nagynevű zeneköltőt, hogy zongorához ült s ennek egyik zongorára szerzett Trió-ját játszotta el. A háziasszony híres szépség volt ugyan és szoktatva is arra, hogy mindenki hódoljon és bókoljon neki; de azért korántsem volt tehetsége, hogy ily fajta kompozícióval megbirkózhassék. Elvégezvén a Triót, oda állott a zeneszerző elé, ki gondolatokba merülve nézett a kandalló tűzébe és mentegetőzve így szólt, „Édes Istenem, már bocsánatot kell kérnem, Öntől Onslow ur, hogy oly gyatrán játszottam el gyönyörű Trió-ját. — Se baj, se baj, asszonyom, vágott szavába a zeneköltő, eltudok én nagyon sokat viselni.”

Kedves kis adomát mesél el Ringseis, „Olaszországi emlékek” című munkájában III. Frigyes Vilmos német császárról. Niebuhr ugyanis a császár tiszteletére egyizben zeneestét rendezett. Az egyik darab nagyon megtetszett a császárnak, s ennek az előadás után kifejezést is adott, a mennyiben az ő ismeretes „Infinitus-módorában” azt mondta: „Meg kell bínom ebédre.” „Felséges uram” válaszolt erre Niebuhr „az az illető” enkedarab Palestrinától való. — Jó, jó, nem tesz semmit, holnapra még kell hívni ebédre!” Terezius.

szólnának, ha a megbotránkoztatott munkás nép azt mondáná, nem dolgozom zsidónak, kapáljon szántson maga? Mit szólnának a többi Grünfeldek és Fokornak, ha azt vetnék szemükre, hogy saját hitösszásaik boltjait látogatták, s a szövetkezeteknél egy zsidó se vásárol?

Hanem hát csakis nekik van joguk a tejfelhez ebben az országban, a magyar keresztény pedig csak arra van teremtve, hogy neki dolgozzék és neki hordja be izzadsága gyümölcsét.

Ez a kapzsizság ez a pöffeszkedő elbizakodottság nagyon könnyen kelti fel ellenük azt a gyűlöletet, melyet ők már régen gyakorolnak. De aztán ne is lármáznak az antiszemitizmus ellen!

Ne csodálkozzanak azon, ha esztelen gyűlölködő viselkedésük hatása alatt rohamosabban fejlődnek a szövetkezetek. Nem az antiszemitizmus azoknak a mozgató ereje, hanem az antikrisztianizmus, a népnek kizárása a legegységibb javaiból és jogaiból. Ha azok a szövetkezetek vagy 10 évvel ezelőtt keletkeztek volna, az a munkás nép ma már bérlője volna annak a 3 katolikus bérzadáságnak szövetkezetileg. Ha Isten segít, vagy 10 év mulva meg is történhetik még, hogy így lesz, s akkor majd — ha tetszik — megmutatjuk, hogy szívesen látunk nem keresztényt is ott béresnek vagy kapásnak, s az ellen sem lesz kifogásunk, ha majd a zsidó cseléd zsidó boltban vásárol. Jó lesz?!

ÚJDONSÁGOK.

— Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

— A kereszt. A szt. kereszt felmagasztaltatásának csodálatosan felemelő emléktünnepét üljük. Valamikor a gyalázat fája volt, de mióta az Igazságot a legszentebb eszmét, az Igét feszítették rája, azóta a diadalnak, a dicsőségnek fája, a melyre fájdalommal, reménnyel és lángoló szeretettel tekintünk, a melyre büszké vagyunk s a melyért szenvedni, gyalázatot tűrni, sőt meghalni is készek vagyunk.

Lelkünk előtt megjelen a megszufoolt Igazság képe, végig kíséri emlékeztetünk az Údvözítőt a végtelen szeretet lakomájától a getszemani kert imár. buzdit fái közé. Látjuk Judást, a szerteriatd tanítványok remegő csoportját, halljuk a zsidók gyalázkodásait, az ostoresapásokat szemünk látja a kihulló vért, mely az éhes föld porába hull. Aztán tovább kísérjük a szenvedés Fiát ki a Golgota felé, a hova az igazságot, a legnemesebb eszméket gúnyolódva, kárörvendő arcczal kikisérik, halljuk a kalapácsütéseket, az elfojtott zokogás panaszzavát. Aztán lehull a lepel, szemünket elhomályosítja a keserű könny, a szinte kétségbejött csüggedés. De szinte nem bírni meg képzeletünk, hogy az az Igazság a keresztre feszítve maradjon, hogy a gyalázat, a hazugság, az árulás, a durva erőszak diadalmaskodjék rajta. El kell jönnie az időnek, a mely az eltemetett Igazságot újra győzelmesé teszi.

— **A kis főhercegnő temetése.** Tegnap este eltemették *Gisellát*, királyunk dedunokáját. A négy éves főhercegnőt gyászos és pompázó udvari ceremóniák között vitték az örök nyugalom helyére. A temetésről *Marso* udvari titkár intézkedett. Akik a bécsi fődvarmesteri hivatal küldött le Fiuméba. A koporsót és számtalan koszort feltették a négy kocsiából álló különvonatra, melyet a király rendelt Fiuméba. A vonaton utazott József Ágost főherceg gyászudvarmestere, gr. Szapáry Péter. Este tíz óra körül hatalmas, díszes gyászkocsi állott meg a budai déli pályaudvar előtt. Aztán jöttek a teke ruhába öltözött udvari urak, élükön gróf *Apponyi Lajos* magyarországi udvarnaggyászdiszmagyarban. Vele jött gróf *Szapáry István* helyettes fődvarmester és *Masák Aladár* udvari titkár. Tíz óra után néhány percczel érkezett meg a gyászos különvonat. Mihelyt a vonat megállt, *Kántor* udvari plebános segédletével felment a kocsiira, melyben a halott feküdt és beszentelte a koporsót. Aztán négy lakály vállára emelte a kis koporsót s a halott kocsiába vitte. S a menet megállapított sorrendben indult meg a sötét utcákon át, fel a szerpentin uton a királyi palotába, a Szent István-kápolnába. Itt ismét beszentelték a koporsót, aztán udvari ceremóniák közt vitték le a Gisella főhercegnőt a sírboltba. A szertartáshoz sem az állomáson, sem a kápolnában, nem engedtek közönséget.

— **Az Oltáregyesület sz. miséje** husvét hétfőn — *ápril 8-án* — délelőtt 10 óra körül a Szentárami templomban fog bemutatni a Mindenhatókat. — Az Oltáregyesület kiállításáról, legutóbbi számunkban közölt tudósításunkból tevédsébkül kimaradt, hogy *Szögyény Marich Julia* elnöknő a sz. Ferenczrendiek templomának 2 *árb. vörös ministrans* ruhát adományozott s sajtóhiba is csuszott be, s mennyiben az ajándékot kapott templomok között *Moór* helyett *Csoór* érdendő.

— **Egy nemes sziv.** A ciszterciák vezetés alatt álló Nep. Szt. János-templom már hosszú idő óta vita tárgyát képezi azon szempontból, hogy ki tartozik róla gondoskodni? E templom 1786 óta mintegy kiegészítő részét képezi a belvárosi plebániatemplomnak s mintegy ennek jelöl a Szilveszter-esti litániát, továbbá a Szt. János-litániákat a belvárosi templom lelkészei szokták végezni, a napi szent miséket azonban már 1813 óta a ciszterci Rend tagjai szokták olvasni. A német-templom — hiszen jó ideig egészen jogosan nevezték így — tulajdonképpen a német hitközségnek volt a temploma s míg városunk keresztény lakói között a németek jelentős számmal voltak, részben azok gondoskodtak a templom fenntartásáról, hanem már a nyolczvanas években annyira megfogyatkozott a számuk, hogy 1885-ben — a mely időig a szt. Ferencz-rendiek német szt. beszédek is tartottak — az istentisztelet egészen magyarrá változott át. Így a szép és értékes régi templom teljesen árva lett. A ciszterci Rendhez nem tartozik. Székesfejérvár városa természetesen szintén vonakodik elfogadni a súlyos terheket — hiszen a meglovókat is alig bírja — így aztán lehet vitaköznő rajta, de eredményt elérni vajmi nehéz. — Annál nagyobb az érdeme *Szeney Győző* igazgatónak, a renház jelenlegi vezetőjének, a ki a maga hatáskörében már évek óta fáradozik azon, hogy olyan jövedelmeket keresse, a kik az időtől megviseik részleteket a régi fényükbe állítják vissza; a mit a templom meg is érdemel. mért annyi értékes műtárgy van benne, a mennyi a szeméremi templomnál, kivül városunkban a két sem. *Maulpertsch*, a kiűnő művész e két templomot ritka művészi becsessel bíró képekkel látta el. A szeméremi templomban levő művészi Krisztus-freskók — a mint hallottuk — 30 ezer forintot értek már, a mit azonban nem fogadtak el. Ugyanaz a művész készítette a nagyértékű oltárképeket nagy részét is. *Earsze* nek a képek lassan megromlottak és sokat

veszítettek régi értékükből. A boldog emlékü *Steiner püspök* Sopronból elvittatta Steiner Rudolf akadémiái fastót, a ki átvizsgálva a templomot 10,000 frtban állapította meg a templom belső renoválási költségeit. De hát hol találunk ma jótékony szívet, a mely 10,000 frtot képes jótékony czélra ajándékozni? Ha azt a nagy összeget nem is, de annak egy kisebb részét ajánlotta fel a templomnak városunk egy jölelkü polgárja, özv. *Wurczinger Józsefné*. A kegyelem harmata megszállotta nemes szívet s egyszerre azzal az ajánlattal lepte meg *Szeney Győző* igazgatót, hogy a Szt. József oltárt s a felette álló művészi értékű Krisztus képet a maga költségén renováltatni fogja. A képek megtisztogatását és régi fényébe való visszaállítását *Philipp István* főgymnáziumi rajztanár vállalta magára, a ki ezzel is bizonyoságot tett kiváló műérzkéről és ritka szakavatottságáról. Óriási munkát végzett, mert valami hozzánemértő egyéniség egyszer az egész képet lackal vonta be. Ezt óriási vigyázattal le kellett tisztogatni, a megromlott részleteket pótolni s a régi, eredeti helyzetbe visszaállítani, mindez *Philipp tanár* érdeme. Az aranyozási munkálatokat, a melyek közel 1000 koronára rugnak, *Schaumann József* oly ügyesen végezte, hogy munkája semmi kivánvalót nem hagy maga után s valóban örömmel látjuk, hogy az e szakmába vágó munkák végzésével nem kell idegen emberekre szorulnunk, mert helybeli mester tökéletesen kielégítheti ebbeli igényeinket. Tegnap már teljesen megszűntek a felállítás, a nagy feszület kép, az alatta levő szent József-kép s az egész oltár felállításával. Már eddig is sokan gyönyörködtek a művészi alkotás új köntösdében s a kit érdekel, ne is mulassa el annak meglátását. — Természetesen most már azt óvatjanók, hogy nemes szívek a többi oltárok renoválását is magukra vállalják. A mint halljuk, a mellék kápolnák restaurálása is valószínűleg még a közel jövőben meg fog történni.

— **Felülíratás.** Az Erzsébet királyné emlékére építendő Örökimádás templom javára rendezett hangverseny alkalmából a jelzett czélra id. gróf *Zichy János* 20 koronát felülíratni kegyeskedett.

— **Lamentációk.** Holnap, pénteken *Szeib István*, dr. *Kneifel Ferencz* lamentációkat és *Rostagni Flögl Karolin* k. a. pedig *Jeremiás* könyörgését fogja énekelni. Kezdeté körülbelül $\frac{3}{4}$ órára esik.

— **Bonitz Ferencz** a Fejérmegyei Napló volt s az Alkotmány jelenlegi szerkesztője — a mint egyik liberális lapból értesülünk, Közegen lép fel néppárti programmal. Győzelme a liberális lap szerint is nagyon valószínű.

— **A csendőrszorong ellen.** Hevesvármegye törvényhatósági bizottsága a csendőrség büntető ügyeinek a polgári bíróságok illetékességi körébe utalása iránt a képviselőházhoz feliratot intézett a ezen felíratát pártolás végett az összes törvényhatóságoknak megküldötte. A jellemző s megszívlelésre méltó felíratot szószerinti szövegében adjuk:

Mélyen tisztelt képviselőház! Az utóbbi időkben ismételtelen előfordult az a sajnálatos eset, hogy a csendőrfegyvernek több helyütt emberélet esett áldozatul. A marosvásárhelyi véres választás és a csendőrszorong által nem régg itt Egerben is ottont polgárvér arra a meggyőződésre bírtak bennüknak, hogy helytelen az 1881. III. t. cz. 8. §-nak azon intézkedése, mely nemcsak a csendőrség fejelemi ügyeiben, hanem a csendőrök által elkövetett büntetendő cselekmények elbírálására is kizárólag a katonai bíróságok illetékességét állapítja meg. Ha Budapest és az ezekvárosnak, valamint az ország összes városainak rendőrsége oda helyezett kir. bíróságainknak s hazánk büntető törvényeinek oltalma alá, akkor ez a többi községek rendőrségét képező csendőrségre néve sem lehet veszedelmes. De a közönségre nagy veszély származik ebből, hogy olyan rendőrséggel kell érintkeznie, melynek idegen törvényei nem ismeri és a melynek bírósága hazánk

polgáraiban sohasem akarja a katonával egyenlő jogú személyt elismerni. Azon kérelemmel forránk tehát a mélyen tisztelt Képv. házhoz, a mely bizottság az 1881. III. t. cz. 8. §-át oly irányban módosítani, hogy a m. kir. csendőrség büntető ügyeiben a magyar törvények alapján ítélő m. kir. bíróságok illetékessége mondassék ki. Kelt Egerben, 1901. márczius 19-én tartott rendes bizottsági közgyűlésből. Hevesvármegye közönsége nevében *Majzik Viktor* alispán.

— **Felhívás.** Mindazokat, a kik 1891-ben a helybeli főgymnáziumban érettségit tettek, vagy a megelőző években azon osztály növendékei közé tartoztak, ezuton is felkérjük, hogy a tízéves találkozók közelédtével sziveskedjenek címüket és tartózkodási helyüket dr. *Vétesy Géza* ügyvéd úr. al közölni.

— **Miniszteri biztos az iskolában.** Az országos közoktatásügyi tanács Főiser Istvánt, a budapesti *József műegyetem* rendes tanárát a székesfejérvári állami főreáliskolához az ábrázoló mértan tanításának tartós megfigyelése végett miniszteri biztosnak kirendelte.

— **Az orsz. kereskedelmi és iparosarnok** márczius hó 31-én tartván közgyűlést évi jelentését is szétküldötte. Az egyesület jelentése a naplapon közzéle szerint valóságos közgazdasági tanulmány, pedig ez — nem igaz. Az egész jelentésből azt látjuk, hogy az egyesület csak bitorolja címében az ipar szót, tulajdonképpen pedig tisztán kereskedelmi érdeket szolgál. Mi ugyan épen nem bánjuk, ha a szűkebb, tisztességes kereskedelmet istápolja, de akkor joggal elvárjuk, hogy az ipar, különösen a kisipar érdekeit is legalább ugyanolyan hővel és eredménynyel szolgálja. Ezt pedig az orsz. kereskedelmi és ipar-csarnok soha sem cselekedte, hanem állandóan kurizált a majdnem kizárólag héber elemű álló kereskedőknek. Ne bitorolja tehát címében az „ipar“ hangzatos jelszavát!

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Német János* budapesti és *Truska Mihály* helybeli kir. törvénytárszékü inokokat kölcsönösen áthelyezte.

— **Megszökött — csikó.** A falusi kutya-rendszernek a legutóbb *Szűcs János* pátkai lakos itta meg az árát, azaz hogy csak megitta volna, ha a jó vásár előtt néhány kutya meg nem szökteti a csikáját. Történt pedig a dolog akként, hogy *Szűcs* a seregélyesi vásarra ment szekere csendes ügetésben, tette pedig udvarias kiméletből szépen fejlődésnek indult, kilencz hónapos csikája iránt, mely a koesi saráglyához kötve ballagott eladásra száut bánatos fővel, mignem Pákozdi községben meg nem zavarták egyhangu marsirozását. Itt ugyanis néhány kutya neki rontott s az épen nem szívélyes fogadtatás annyira ingerelte a csikót, hogy körtékét eltépván futásban keresett menekéket — s megszökött. Gazdája még ma is csak keresi a csikót.

— **A székesfejérvári kerékpár-egyesület** f. hó 7-én este 7 óra körül lampionos felvonulást rendez. A gyülekezés nem a Nácor-utcában — mint tévesen jeleztük — hanem az Otthon kávéház előtt lesz.

— **Új társulat.** Polgárdin róm. kath. temetkezési társulat alakult. Az alapszabályok elkészítettvén jóváhagyás végett felterjesztettek a belügyminiszteriumhoz.

— **Piaczi csendélet.** *Stuffer Sámuel* Rácutozai lakos, cipész tegnap a betti piaczon sátrában várta a jó szerencsét, illetve a bevételt, a kik iránt azonban — úgy látszik — nem a legnagyobb bizalommal viseltetik. *Nyári Józsefné* ugyanis vett nála egy pár cipőt, ki is fizette s bár a pénz átvételét *Stuffer leánya* is erősítette, *Stuffer* újra kérte a cipő árát s midőn a fizetést *Nyáriné* megtagadta, olyan patáliát rögtönzött, hogy a csomóba verődött érdeklődőket a rendőrnök kellett szétoszlanni, *Stuffer* pedig a cipő árát felülül pénzbírósággal fecsitaitai.

— **Koronás poharak.** A poharaknak koronabélyeggel történt hitelesítése tárgyában a kereskedelemügyi miniszter újabbán arról értesítette a törvényhatóságokat, hogy a sői és üvegipar érdekében a sörös poharaknak koronabélyeggel leendő ellátását 1903. évi január hó 1-től kezdődőleg állapította meg.

— **Remeklő kocsis.** Molnár János velegi illetőségű szolgálgegy beszegődött Lóvinger Benő helybeli bérkocsitulajdonoshoz, a ki alig hitte kocsisáról, hogy oly hatalmas erőtől duzzadnak izmai, mely egy csapással élettelenné teszi az élt. Pedig ez megtörtént. Tegnap reggel ugyanis Molnár a lovak befogásával hajmoldódt s alig lehetett rózsás hangulatban, mert midőn az egyik ló nem értette meg gyengéd intelmeit, oly hatalmas csapást mért a fejére, hogy menten összerogyott s életlenül szállították a gyepmesteri telepre. A csapás Lóvingert érintette leginkább érzékenyen, mert a feljelentés daczára a ló árát Molnár vagyontalansága miatt aligha látja mostanában.

— **A katonák reggelije.** A közös hadügy-miniszterium a katonaságnak még tavaly reggelire különféle fajta kávékonzervet és darával készített rántás-konzervet adott kísérlet képen. A katonai közigazgatást ennél a kísérletnél az a szándék vezérelte, hogy a legénység reggeli ételsorában legyen némi változatoság és hogy ha a konzervek izeni fognak, akkor ezeket is kapja olykor a legénység az eddigi rántott leves- és borsóleves-konzerv mellett. A kísérlet megmutatta, hogy a legénység legjobban szereti a kávé-konzervet s legkevésbé a darát. A legénység reggelije fejenként 2-5 fillérrel szerepel.

— **Megszökött kocsis.** Ludmann Elemér már két hónap óta volt hűséges kocsisa Schlammdinger Alajos helybeli vaskereskedőnek, a ki meg is bizott teljesen hü cselédjében. Tegnap 81 kor. 30 fillért vett át Ludmann a gazdájától, hogy szállítmányt a vasutról behozzon. Hiába várta azonban Schlammdinger a kocsisát, elment az kocsistól, lovastól, pénzzel együtt; meg is tette ellene a rendőrségnél a feljelentést, az eddigi nyomozás azonban eredményre nem vezetett. Most tűnt csak fel, hogy a cseléd-könyvben levő személyleirási adatok sehogy sem illenek rá a kocsisra s így valószínű, hogy a megugrott kabai legény hamis könyvvel dolgozott.

— **A méter és a rőf.** Immár huszonöt éve is elmúlt, hogy az egész világon megállapították a hossz mérték egységül a métert, de azért még rőföseink most is inkább a rőföt, mint a métert használják. A kereskedelemügyi miniszter most körrendeletben értesítette a törvényhatóságokat, hogy jövőben csak métert szabad alkalmazni a közhasználatban s a kereskedőt, a ki a rőföt használja, szigorú büntetéssel sújtja, mert egy negyed század alatt már a falusi köznép is teljesen hozzászokhatott a méter használatához.

— **A mezőőrök fegyveres szolgálata.** A földmivélsügyi miniszteriumban — mint értesülünk — azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a mezőőröket az egész országban forgópisztolyok helyett a honvédségnél használatban volt Werndl-féle fegyverekkel lássák el s ily módon megvalósítsák a mezőrendőri törvénynek azt az intézményét, hogy a mezőrendőrség a közbiztonsági szervezetnek minden tekintetben megfelelő részévé váljék. A miniszter már le is irt az ország összes hatóságaihoz, figyelmükbe ajánlván e tervet s tudatván egyszersmind, hogy Werndl-féle fegyverek darabonként 10 koronáért lesznek kaphatók.

— **Tolvaj mindenes.** Szentkúti István falubattyányi lakostól Vajda Vincez faczér mindenes már több ízben lopott apróbb tárgyakat s legutóbb is jó szerencsével járt Vajda Battyányban s dolgát végezvén ismét városunkat szerencsétlenti tartózkodásával. Szentkúti panaszfeljelentésére a nyomozás megindult annál is inkább, mert Vajda már itt is lopott egy ezüst órát Győre Jánosné Apáczai-utcai lakostól. Tekintettel arra, hogy Vajda még éveire nézve nagyon is ifjú s e mellett városunkat még kedveli is, a rendőrség eredményes nyomozása nem kis örömmünkre szolgálna.

— **Rendkívüli művész-estély az „Othón” kávéházban.** Kedden, április 9-én fognak fellépni a legkedveltebb hölgyének kettős, Barinkay-Esmerálda nővérek válogatott koncert dalaikkal; közreműködni fog „Althotasz”, Bosko József fantasztikus mutatványaival. Homes és fey gondolat-produkciók bőkött szemekkel, a hasbeszélők királya és egyéb különlegességi elegáns előadások. Kezdeté 8 órákor lesz, szigorúan családi műsorral. Szabad bemenet.

Husvét hétfőjén honvédszenekar hangversenye Fricsay Richard karnagy személyes vezetése mellett az Othón kávéházban. Kezdeté fél 9 órákor.

IRODALOM.

— **Bodrogköz.** Geőze Sarolta, a socialis kérdések hivatott fejtegetője. legutóbb a Bodrogközről irt egy dolgozatot, melyet most a Magyar Gazdaszövetség kiad. Erdekesen és vonzóan adja elő e jókora darab föld népének életét és társadalmi viszonyait és azokat a változásokat, a melyeken a legutóbbi idők fejleményei folytán keresztül ment. Elősorolja azokat az emberbaráti és hazafias alkotásokat is, a melyeket Majláth József gróf és társai a megromló gazdasági és erkölcsi viszonyok javítása czéljából életbe léptettek. Foglalkozik a szövetkezettekkel, azok eredményeivel, a gazdasági tanfolyamokkal és utal arra, hogy a Bodrogköz mindazon hanyatlás mellett, mely itt-ott mutatkozik, egészben véve emelkedik. A dolgozatot a bodrogközi jótékony nőegyesület alapszabályai és ügyrendje fejezi be, a melyről azok, a kik hasonló akcióra magukat elszánják, okulást és irányadást meríthetnek. A füzet Kiliánnál kapható, ára 30 fillér.

Első zarándoklat utazás

1901-ben.

Róma (Loretto).

Indulás Budapestről, 1901. április 25-én.

I. és II. oszt. április hó 26-án indul.

Árak:	I. osztály.	120 for nt.
	II. „	95 „
	III. „	42 „

Bővebbet a részletes program, melyet kívánatra szivesen bárbinék küld

Magyar Utazási Iroda.

Budapest, IV. Ferencziek-tere 2. I.

Chief Office 48. Brixton road, London S. W.

Valódi Zagorai mellszörp.

Kellemes ízű szer gyermekek es felnöttek részére. Mindennemű köhögés, tüdőhurut, elnyálkásodás és mellbajok ellen sikeresen használható. A nyálka feloldását elősegíti. Egy palack ára az összeg előleges beklüdesé ellenében 3 kor. 30 fill.

Kapható: A. THIERRY'S Balsam-Fabrik in PREGRADA bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Kérjük a hűvelyes zár nyomatott címzere ügyelni: A. Thierry's Schutzengel-Apotheko.

Hirdetések
a »FEJÉRMEGYEI NAPLO«
részére
jutányos áron vétetnek fel.

Mc CORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY
(CHICAGOI ARATÓGÉPGYÁR)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkeszalógép, Közörlékészülék, „Daisy” marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gerablye és Kéveköti fonalgyártmányai.

Ne vásároljon, mig gépeinket nem látta s dráinkat nem kérdezte!

Olcsó tartalékreszek óriási raktára.

WILLIAM J. STILLMAN igazgató.

Képviselelk: **NEY MÓR, Székesfejervár.** Budapest V., Váci-ut. 30.

Tessék mintakönyvet kérni!

Nyomatott Számmer Imre könyvnyomdai intézetében. Székesfejervárott.